

Huissense Gilden Kroniek

Vitgave van het

Sint Gangulphusgilde

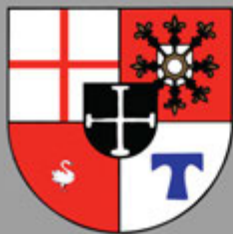
en het

Sint Laurentiusgilde

Binnen de stad Huissen

en het

Sint Jorisvendel

HUISSENSE GILDEN KRONIEK

De Huissense Gildenkroniek is een uitgave van het Sint Gangulphus- en het Sint Laurentiusgilde binnen de stad Huissen.

Abonnement Gildenkroniek:

Voor leden en buitengewone leden van de Gilden is de kroniek gratis.

Voor niet- leden: inlichtingen bij de redactie.

AFBEELDINGEN OP DE OMSLAG:

De wapens op de omslag zijn van beide Gilden.

Linksboven is het wapen van het Sint Gangulphusgilde afgebeeld en midden het wapen van het Sint Laurentiusgilde en als laatste het wapen van het kruisboogvendel Sint Joris.

COLOFON:

Eindredactie : J. Wannet

Redactieadres: Huissense Gildenkroniek,
Wieken 15,
6852 BR Huissen.

Email : kroniek@gildenuissen.nl

secretariaat Gilden: Mariaplein 14
6851 BP Huissen

Email: secretaris@gildenuissen.nl

Internet : <http://www.gildenuissen.nl>

Inhoudsopgave Gildenkroniek

JAARGANG 23, NUMMER 01, MEI-JUNI 2010

Inhoudsopgave Gildenkroniek.....	1
Nieuws van de Gilden.....	2
Europees koningschieten te Tuchola in Polen.....	4
Ontmoetingsdag Gilden en schutterijen Gelderland.....	7
Paasvuur.....	11
De Grote Ontdekkingsreis	13
Beloken Pasen.....	16
Foto archief.....	19
De bewogen geschiedenis van de brochie van het Sint Gangulphusgilde	21
Opening tentoonstelling.....	30
De drie verloren zonen zijn weer terug in Huissen.....	31
Sint Antonius van Egypte	34
Koninginnedag.....	38
Dodenherdenking.....	39
Sint Gangulphusdag.....	40
Het verhaal achter (zilver) Goud	42
De Gilden en genealogie.....	46

De volgende uitgave verschijnt medio September 2010.
Aanleveren van teksten en foto's bij het redactieadres en wanneer mogelijk digitaal :

Redaktie Gildenkroniek.

Kroniek@gildenhuissen.nl

De foto's uit deze uitgave zijn gemaakt of aangeleverd door de Huissense Gilden tenzij anders vermeld.

Nieuws van de Gilden

BESTUURSVERKIEZING

Tijdens de jaarvergadering, 24 januari jl. waren weer de bestuursverkiezingen Verkiesbaar waren Wim van der Jagt en Frits van Brummelen. Beiden werden herkozen als lid van het dagelijks bestuur.

Het Dagelijks Bestuur bestaat uit zeven Gildenbroeders,
De taakverdeling is als volgt:

F. van Brummelen, voorzitter

W. Evers, secretaris,

J. Könning, penningmeester,

J. Wannet, PR commissie

W. van der Jagt, activiteitencommissie

Th. van Dam, kruisboogvendel, notulist

T. Kersten, vicevoorzitter, Laurentiusgilde

HUISSENSE KALENDER

Dit jaar verschijnt wederom de Huissense kalender.

De Gildenbroeders die zich hiermee bezighouden zijn: Hugo Vermaas, Louis Muller.

De kalender zal straks weer te koop zijn tijdens de Huissense Dag op: 3 augustus.

VOORMANNEN VENDELS

Koningen, Officieren en Schutters	: Jan Wannet
Kruisboogvendel	: Theo van Dam
Adjudanten	: Hugo Vermaas
Tamboers	: Hilco Schutten
Vendeliers	: Wim v/d Jagt

Officieren Sint Gangulphus en Sint laurentius gilde:

Kapitein Sint Gangulphus is Albert Janssen.

Generaal Sint Gangulphus Jan Wannet

Luitenant Sint Laurentius Sjoerd Wannet

Generaal Sint laurentius John Kradolfer.

GILDENKRONIEK

In de volgende kroniek die medio augustus zal verschijnen, zullen we aandacht besteden aan onder andere: 30 Mei kringdag Rijk van Nijmegen de Betuwe in Leuth, 6 juni de Huissense Umdracht 450 jaar, jubileumviering, beleg en ontzet en het koningschieten.

Europees koningschieten te Tuchola in Polen

van 24 t/m 26 augustus 2012

In 2012 wordt er weer het Europees Koningschieten georganiseerd. Deze wordt gehouden van 24 tot en met 26 augustus in het plaatsje Tuchola in Polen.

We gaan hier een meerdaagse reis van maken i.v.m. de lange heen- en terugreis. Het plaatsje Tuchola ligt ca. 1100 km. vanaf Huissen. Dat is een reis van meer dan 14 uur, dus een tussenstop met overnachting is noodzakelijk. Deze reis is bedoeld voor gildenbroeders met hun eventuele partner. De reis is gepland van donderdag 23 augustus tot en met dinsdag 28 augustus 2012. Naast het aanwezig zijn op het Europees Koningschieten (vrijdag t/m zondag) is er ook ruimte voor het bezoeken van bezienswaardigheden in Duitsland c.q. Polen, b.v. een bezoek aan Berlijn.

De kosten voor deze meerdaagse reis zullen aanzienlijk zijn en worden geschat tussen 500 en 700,00 euro per persoon. Wij hebben hiervoor een spaarsysteem opgezet.

De commissie heeft inmiddels informatie aangevraagd bij verschillende reisorganisaties. Het lijkt nog ver weg maar voor zo'n evenement moet je er op tijd bij zijn.

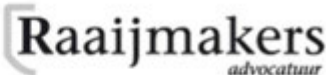
Eventuele vragen en of opmerkingen kunnen gestuurd worden naar bertbouwmeister@versatel.nl

Wij vertouwen erop jullie hiermee (voorlopig) voldoende geïnformeerd te hebben en zullen jullie op de hoogte houden over de gang van zaken.

Met vriendelijke groet, namens de Europese commissie;

Bert Bouwmeister
Frits van Brummelen
Jan Könning
Hugo Vermaas
Erik Witjes

Raaijmakers
advocatuur

- **Personen- en familierecht**
Onder andere echtscheiding,
alimentatie, boedelscheiding
- **Erfrecht**
- **Ondernemingsrecht**
- **Incasso's**

Gevingensingel 333a
6835 EM Arnhem
Postbus 4153
6803 ED Arnhem

telefoon 026-3883779
fax 026-3884957
info@raaijmakersadvocatuur.nl

Gratis kennismakingsgesprek

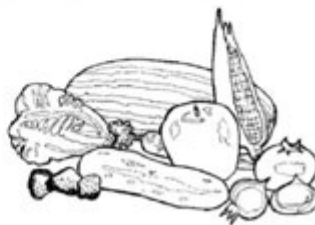

GILDENAGENDA:

- 30 mei Kringdag Rijk van Nijmegen de Betuwe in Leuth
- 6 juni Huissense Umdracht, jubileumprocessie 450 jaar
- 13 juni Aanbestedingsvergadering
- 26 juni Herdenking beleg en ontzet 1502
- 27 juni Vogel en koningschieten
- 11 juli Afrekeningsdag en ledenvergadering
- 3 augustus Huissense dag
- 8 augustus Patroonsdag Sint Laurentiusgilde
- 29 augustus Kerkwijding
- 12 september Geitenstoet Wilrijk Belgie
- 19 september Gildenfeesten Amsterdam
- 23 september Vleiskeure
- 23 oktober Oktoberfeesten Sittard
- oktober/november najaars Ledenvergadering
- 30 oktober Plechtige investituur Nobele Orde Papegay
Antwerpen
- 11 december Huissen bij kaarslicht.

Vierakkerstraat 45 Huissen tel 026-3256050

Ontmoetingsdag Gilden en schutterijen Gelderland.

Jan Wannet

Elk jaar wordt er door de Gelderse federatie van schuttersgilden met een schutterij of Gilde een ontmoetingsdag georganiseerd. Dit jaar waren wij, Huissense Gilden de organisatoren. De plannen waren om in Huissen deze dag te organiseren, we waren al met de voorbereidingen bezig toen het bericht kwam van Wim Sanders, voorzitter van de federatie, dat we de dag konden houden in het provinciehuis te Arnhem. Commissaris van de koningin, C. Cornielje, tevens beschermheer van de Gelderse Federatie, heeft de Gilden en Federatie uitgenodigd om deze unieke dag te organiseren in en rondom het provinciehuis. Een zeer mooie locatie, met veel mogelijkheden. Ook een uitgelezen kans om Arnhem kennis te laten maken met de Gilden en

schutterijen uit Gelderland. De slagzin was ook “Schutters veroveren Arnhem”.

Gilden en schutterijen. Vaak denkt men dan aan Brabant en Limburg.

Wat niet bekend is dat Gelderland, de grootste provincie van Nederland, de meeste verscheidenheid aan Gilden, Schutterijen en Broederschappen heeft. Deze verenigingen zitten veelal in het oosten van de provincie, maar ook in het zuiden en zelfs enkele op de Veluwe.

Vaak zijn deze schutterijen en Gilden al eeuwen oud! Zelfs in Arnhem is er een schutterij, de Clingelbeek. 7 maart was de dag dat in Arnhem een waar spektakel plaatsvond rondom het

provinciehuis en de Walburgisbasiliek. Verschillende Gilden en schutterijen waren aanwezig met muziek, tamboers, vendeliers, schutters en koningen.

Gilden en Schutterijen hebben een zeer nauwe band met de kerk. Veel Schuttersgilden zijn ook vernoemd naar Heiligen. Vandaar dat er die dag ook begonnen werd met een plechtige Eucharistieviering. In de Walburgisbasiliek zal een Gilde en Schuttersmis gehouden worden. Met vliegend vaandel en slaande trom zullen de broeders de basiliek betreden. Er werd een traditionele Gilden en Schuttersmis opgedragen, met als voorganger Pastoor Ambting. Voor het eerst in de historische Walburgisbasiliek, met Gilden en schutterijen uit geheel Gelderland, een uniek gebeuren. Na de Eucharistieviering trokken de Schuttersgilden door de binnenstad van Arnhem naar het provinciehuis voor de ontmoetingsdag.

Soms hoor je wel eens, schutterijen is iets van het verleden...., nee hoor!! Ze zijn springlevend!! Gilden en schutterijen stellen zich tot doel oude waarden van onze cultuur levend te houden men wil daartoe onderlinge broederschap tot bloei brengen, dienstbaar zijn voor de eigen leden en de leefgemeenschap, evenals de oude gebruiken in ere houden en trouw te blijven aan God, Koning(in) en Vaderland.

De Schuttersgilden zijn volop in beweging! Hele jeugdafdelingen zijn er. Rondom het provinciehuis waren die dag vele demonstraties van wat de schuttersgilden allemaal doen. Vendelen, muziek, kruisboogschieten, en tal van activiteiten. In het provinciehuis waren workshops met van alles wat belangrijk is voor de verenigingen. Zilversmiden die voorlichting gaven over onderhoud van het vaak oude kostbare koningszilver. Het

Gelders Archief voor het beheren van de archieven. Firma's die gildenboeken en documenten en restaureren en conserveren. Kledingbedrijven, ook de Nobele Orde van de Papegay was aanwezig.

We kunnen terug kijken op een geslaagde dag, misschien wel een nieuwe traditie....????

Paasvuur

Jan Wannet

Op eerste Paasdag werd traditiegetrouw weer het Paasvuur ontstoken.

De paasvuren hebben een lange geschiedenis achter de rug. Ze dateren al uit de tijd van de oude Germanen. Zij noemden het toen vruchtbaarheidsvuren en werden aangestoken ter ere van de wedergekomen lente.

Het paasvuur dat volgens de overlevering het verlangen naar de zon en de vruchtbaarheid van de velden uit moet drukken. Het vuur zelf en de rondspattende vonken zouden een heilzame werking uitstralen op de gronden eromheen. Het paasvuur wordt dit jaar weer op de oude historische plaats ontstoken, namelijk bij de molenkolk. Door de herindeling van dit buitengebied is het weer mogelijk om dicht bij deze kolk te komen. Voor de Gilden heeft deze kolk een zeer bijzondere betekenis, zij hebben al sinds 1777 het privilege om hier te mogen vissen. Dit privilege staat beschreven in een van de oude gildenboeken.

Bij de molenkolk staat ook de Gildenmast. Bij het vallen van de duisternis vertrokken de Gilden vanaf hun Gildenhuis naar de kerk waar de fakkels worden ontstoken aan de paaskaars. Met brandende fakkels en de duivelspop trokken de Gilden door de stad, naar de brandstapel. De duivelspop symboliseert al het kwaad dat nu wordt verbrand zodat we met een “schone lei” weer kunnen beginnen.

De duivelspop werd boven op de brandstapel geplaatst. De koningen staken met de fakkels de brandstapel aan. Ondanks dat het de gehele dag geregend werd het een mooi groot paasvuur.

Toen de pop uiteindelijk vlam vatte werd door de vendeliers de vendelhulde gebracht en daarna werd het aloude lied *“aan U o koning der eeuwen”* gezongen.

De Grote Ontdekkingsreis

Sjoerd Wannet

De expeditieleden liepen nog steeds over het pad der wijsheid, ze waren blij dat ze eindelijk weer vaste grond onder hun voeten hadden. Ze kwamen namelijk net uit het juridisch moeras, een stinkende lastige zooi waar je heel gemakkelijk in verdwaald kon raken. Gelukkig hadden ze alle knoppen weten te ontwaren en waren ze weer veilig op weg naar de volgende uitdaging. Ze waren inmiddels al maanden aan het reizen, maar wat hadden ze nu allemaal al geleerd?

Net terug uit het juridische moeras konden ze in elk geval beter door de juridische bomen het bos zien. Ze wisten het verhaal over de heilige Sint Gangulphus en de heilige Sint Laurentius en waarom de gilden beschermheiligen hadden. En de expeditie had een heel subtiel verschil geleerd, namelijk het verschil tussen een schutterij en een gilden en een ambachtsgilden en een schutsgilden. Waarbij duidelijk was dat de gilden in Huissen schutsgilden waren.

Nadat de expeditie de kennis allemaal op een rijtje had gezet, kwamen er toch weer enkele vragen bij ze op. Want Huissen lag toch midden in Nederlands grondgebied dat beschermd werd door de Hertogen van Gelre en daarna het leger van de Republiek der zeven verenigde Nederlanden. Waarom had Huissen dan een schutsgilden nodig?

Op het moment dat de expeditie zich die vraag stelde veranderde het pad der wijsheid in een draaikolk en werden de expeditieleden meegezogen, het verleden in.

Het begon namelijk allemaal in de vroege middeleeuwen. Na de dood van Karel de Grote en zijn zoon Lodewijk de Vrome werd het grote rijk opgedeeld in verschillende kleinere stukken. Het grote centrale gezag zakte langzaam weg, waardoor het tijd werd voor de kleinere heren om zelf hun macht te vergroten. Rond Huissen waren daar drie belangrijke heren, de Hertog van Gelre, die uit het hedendaagse Limburg kwam, de Graaf van Zutphen en de Graaf van Kleef. Deze drie vochten om het gebied wat nu Gelderland is.

De graven van Kleef kregen een sterke grondpositie in het hedendaagse Noord-Rhein Westfalen en een aantal steden op Gelders grondgebied, waaronder Huissen. De Hertogen van Gelre kregen door slimme huwelijkspolitiek het graafschap Zutphen in hun handen. Het lukte echter geen van beide om de andere te verslaan en de Hertogen van Gelre en de Graven van Kleef hielden elkaar lange tijd in een houdgreep waar geen van beiden sterker was.

Voor de expeditie was het nu wel duidelijk waarom Huissen een schutsgilden nodig had in de tijd van de Hertog van Gelre, er was immers constant de dreiging van oorlog en Kleef lag niet om de hoek om Huissen te ontzetten.

Maar hoe zat het dan tijdens de Republiek der zeven verenigde Nederlanden?

De Nederlanden gingen na slimme huwelijkspolitiek en brute kracht van de Bourgondiërs over in de handen van de Habsburgers (Karel V en zijn zoon Philips II). Toen de provincies in opstand kwamen behoorde Huissen nog tot het hertogdom

Kleef en kwam dus niet in opstand tegen dezelfde leenheer. Karel V was namelijk ook keizer van het Heilige Roomse Rijk. Vandaar dat Gelderland wel bij de Republiek der zeven verenigde Nederlanden behoorde en Huissen niet, tot 1816 bleef Huissen in Kleefse en opeenvolgend Pruisische handen.

Plotsklaps keerde de expeditieleden weer terug op het pad der wijsheid. Inmiddels wisten ze waarom Huissen een schutsgilden nodig had, het werd tot 1816 steeds omringd door vijandelijke gebieden. Een gevaarlijke situatie waarbij een schutsgilde uitermate handig is.

Beloken Pasen

Oprichtingsdag van het Sint Gangulphusgilde

Jan Wannet

Beloken Pasen, de eerste zondag na Pasen, is niet alleen een oude katholieke feestdag,

maar ook een belangrijke dag voor het Sint Gangulphusgilde.

Op deze dag wordt de fusie tussen het Sint Jorisgilde en het Sint Antoniusgilde tot het huidige Sint Gangulphusgilde gevierd. De fusie vond plaats in 1536. De fusie oorkonde is er nog steeds, vermeld in het oudste Gildenboek. Een kopie hiervan hangt in het Gildenskapel. Voor zover bekend is deze dag ingesteld na de viering van het 375-jarig bestaan van het Sint Gangulphusgilde in 1911. (23 april 1911) Op deze manier kon jaarlijks op een vaste dag ook kerkelijk de oprichtingsdag van dit Gilde gevierd worden. De dag wordt begonnen met een eucharistieviering. Dit jaar waren ook de kinderen voor de eerste communie in de kerk. Het was een bijzondere feestelijke viering.

Na de eucharistieviering trokken de Gilden door de stad naar het Gildenhuis voor een feestelijke broodmaaltijd en verdere viering van de oprichtingsdag.

Niet alleen de oprichtingsdag werd gevierd maar ook de jubilarissen van de Gilden werden gehuldigd.

Dit jaar waren er twee jubilarissen. Bert Bouwmeister, werd gehuldigd met zijn 40 jarig lidmaatschap. Hij heeft een flinke staat van dienst, Bert is 25 jaar secretaris geweest. Niet alleen secretaris maar ook bij veel gebeurtenissen was Bert vaak zeer nauw betrokken. In het beginjaren, er waren toen nog geen computers, ging alles met een typemachine, met een carbonvelletje. Menig uur heeft hij dan ook zitten typen. Bert is nu adjudant, en nog steeds actief bij de Gilden, het archief en regelen van de adjudanten tijdens de Huissense Umdracht. De tweede jubilaris was Martin Berendsen eveneens 40 jaar lid. Martin is van begin af aan vendelier geweest, en nog. Het vendelen kan hij nog steeds niet laten. Martin is tevens “schuttersknecht” Deze functie houdt in dat hij verantwoordelijk is voor de attributen en kleding van de Gilden. Is er een activiteit van de Gilden dan is hij niet te beroerd om mee aan te pakken.

Foto archief

Jan Wannet

Tijdens de feestdag van Beloken Pasen kregen we een bijzondere foto van de familie Arnts uit de Eikenstraat 22 te Huissen. Deze foto komt uit een oud fotoalbum van de familie Roelofs-Timmermans.

De foto is van Johan Timmermans geweest.

Het is een bijzondere foto. Bij nadere bestudering ervan gaat het om een foto die gemaakt is tijdens het koningschieten. Jaartal is onbekend. De foto is ook iets beschadigd aan de zijkant. De kinderen dragen de vogels en de klossen. Op de achtergrond is de schoorsteen van de steenfabriek te zien. De twee jongens rechts met de stok omhoog, dat zijn de versierde Sint Jannekes, de

zeventiende-eeuwse dekenstokken. Wat opvalt zijn de verschillende vaandels die meegedragen worden. Het grote vaandel op de voorgrond is geblokt, waarschijnlijk rood en wit?? We weten uit de oude notulenboeken dat de kleuren van de vaandels een kleur hadden. Er hangen ook kwastjes aan de zijkant.

De afbeeldingen op de vaandels zijn moeilijk te zien, door de beschadiging.

Wel is in de vergroting te zien dat een van de jongens een Laurentius-adjudantstaf met kruis draagt.

Deze zilveren kruisjes zijn in de oorlog verloren gegaan.

Wie weet meer van deze foto? Het zou heel bijzonder zijn als we het “raadsel” van de vaandels kunnen oplossen.

Met dank aan de familie Arnts.

'd oude bloemensmidse

Uw bloemist voor al uw bloemsierwerk zoals:

Bloemen- en plantenarrangementen voor jubilea etc.

Bruids,- Droog- en Rouwarrangementen

Dus voor iedere denkbare gelegenheid.

Bel of loop vrijblijvend langs bij:

'd oude bloemensmidse

Langestraat 60, Huissen

Tel. 026 3257171

Fax 026 3258181

Tot ziens bij uw allround bloemist

De bewogen geschiedenis van de brochie van het Sint Gangulphusgilde

Jean-Pierre van Rijen

Voor de gildenbroeders van het Sint Gangulphusgilde in Huissen is het een bekend begrip: een ‘brochie’, ook wel ‘span’ genoemd, is het belangrijkste zilveren waardigheidsteken van het gilde, een borstschild waarmee de koning mag pronken. Buiten de wereld van de schuttersgilden zullen echter weinigen weten wat zij onder een ‘brochie’ moeten verstaan. In het gezaghebbende *Woordenboek der Nederlandsche Taal* (WNT) komt de benaming zelfs niet eens voor.¹ Ons woord ‘broche’, in de betekenis van een sierspeld voor vrouwen, klinkt bijna hetzelfde maar kwam met een omweg vanuit het Frans in onze taal terecht. Wel direct verwant zijn de termen ‘brook’ en ‘breuk’, die voorkomen in Vlaamse dialectwoordenboeken uit de late 19de eeuw. Aug. Rutten memoreert daar een ‘koning der gul (gilde)’ die in een processie de brook draagt, terwijl J.F. Tuerlinckx een koning vermeldt die niet alleen een zilveren vogel draagt, maar ook ‘eene zilveren breuk’.²

Alleen al vanwege de benaming is de brochie van het Sint Gangulphusgilde dus iets bijzonders.³ Maar, zoals hieronder te lezen is, ook de voorgeschiedenis van het kleinnood is opmerkelijk. Het intrigerende verhaal, dat in de late middeleeuwen begint, krijgt na bijna 350 jaar een onverwachte wending, waarna de brochie niet meer de oude brochie is. Na nog

eens een halve eeuw wordt dit exemplaar bovendien andermaal door een in álle opzichten nieuw exemplaar vervangen...

De laatmiddeleeuwse brochie

De oorspronkelijke brochie werd naar verluidt in 1554 aan het Sint Gangulphusgilde geschonken door Willem de Rijke.

Afb. 1
De oude brochie, momenteel in een particuliere collectie (ws. Kleefse zilversmid, 1554, deels verguld zilver).

Daarmee is niet de vader van Willem van Oranje bedoeld, maar een tijdgenoot die dezelfde bijnaam meekreeg: Willem V (1516-1592), hertog van Kleef, Gulik en Berg en graaf van Mark en Ravensberg, gedurende enkele jaren bovendien hertog van Gelre. Waarschijnlijk is het borstschild vervaardigd door een zilversmid in Kleef, al weten we dat niet zeker omdat het zilverwerk in die stad toen nog niet werd gemerkt. De brochie toont de heilige Gangulfus, een ridder en hoveling van Pepijn de Korte, de vader van Karel Grote. De verguld zilveren gestalte van de heilige, aangebracht op een gebogen schild, is dan ook weergegeven als een ridder in wapentenuue, met een zwaard op de heup, met

een staf met een wimpel in de rechter hand en een schild in de linker. Het ‘grondje’ waarop de heilige staat en de omranding van het schild zijn versierd met 23 bloemrozetten. Onderaan het schild hangen twee penningen, een met het vergulde wapen van Kleef-Mark (met

een karbonkel

respectievelijk geblokte dwarsbalk), de ander met de welbekende zwaan uit het wapen van Huissen.

In 1903 werd dit unieke kleinood zonder medeweten van de andere gildenleden door een bestuurder verkwanseld. Het werd verkocht aan de Nijmeegse antiquair Jac. Grandjean (1854-1931), die er 250 gulden voor neertelde.⁴ Deze handelaar, een bekende opkoper van ‘oudheidkundige voorwerpen’, heette voluit Jacobus Johannes Grandjean Perrenod Comtesse. Hij was ooit begonnen als timmerman, maar ondervond snel dat de antiekhandel veel lucratiever uitpakte. Bekend is het Romeinse bronswerk, in 1895 gevonden in de Rijn bij Doorwerth. Bij het baggeren van grint hadden werklieden er honderden bronzen voorwerpen aangetroffen, waaronder meer dan twintig stuks vaatwerk. Een andere aankoop van formaat dateert uit 1911, toen kruisheren zonder al te veel historisch besef een grote partij eigendomscharters uit hun archief van de hand deden. De bronzen stukken kwamen terecht in het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden, de charters in het Rijksarchief in Den Haag⁵, maar andere handelswaar belandde bij particuliere collecties en raakte zo buiten het zicht. Zo ook de brochie.

De verkoop kwam pas later aan het licht omdat bij Grandjean een getrouwe kopie was bedongen. Deze replica ging verloren in de

oorlogsmaanden van 1944-1945, zodat de maker waarschijnlijk niet meer achterhaald zal worden.

Het origineel belandde in de collectie van jonkheer Victor de Stuers (1843-1916), een verwoed verzamelaar, in zijn jongere jaren een van de stuwende krachten achter de bouw van het Rijksmuseum en de grondlegger van de Nederlandse monumentenzorg. Eerder had hij al eens een bronzen Romeinse helm van Grandjean gekocht, in 1894 boven water gekomen bij baggerwerkzaamheden in de Waal.⁶ Precies zeventig jaar na de verkoop is de brochie teruggevonden in een particuliere collectie. Twee alerte museumdirecteuren, Guido de Werd (museum B.C. Koekkoek-Haus in Kleef) en Gerard Lemmens (Museum Commanderie van Sint-Jan in Nijmegen), ontdekten het stuk eind 1973 in een lade. In een schrift met aantekeningen over de verzamelgeschiedenis vonden zij wat later bovendien een bevestiging van de aankoop. Een paar jaar daarna, in juni 1977, werd de 16de-eeuwse brochie voor de eerste maal geëxposeerd, bij gelegenheid van het tweede ‘Europees Koningschieten’, gehouden in Nijmegen.⁷

De nieuwe brochie

Met de verkoop van de laatmiddeleeuwse brochie in 1903 en het verlies van de kopie in de Tweede Wereldoorlog is het verhaal echter nog niet ten einde. Op 14 mei 1956 kopt het dagblad *De Gelderlander*: ‘Huissen in roes van uniek internationaal landjuweel’. De twee voorafgaande dagen is een vijftigtal gilden uit Nederland, België en Duitsland naar het oude stadje gereisd om

elkaar en talloze belangstellenden een massaal en kleurig schouwspel te bieden. Op het 'landjuweel', ook al zo'n in onbruik geraakt woord dat in het WNT niet volledig wordt verklaard, strijden de gilden tijdens kleurige feestelijkheden om de titel van het koningschieten. Aanleiding is het tienjarig bestaan van de Federatie van Gelderse schuttersgilden Sint Hubertus. De festiviteiten beginnen op zaterdagmiddag met een plechtig lof en worden de dag erop afgesloten met een defilé van ruim een uur langs de eretribune, waar onder meer de Commissaris van de Koningin in Gelderland, tal van burgemeesters en vele andere notabelen een plaats hebben gevonden. Het is de burgemeester van Huissen die dan een

buitengewone verrassing in petto heeft. Met trots biedt hij het Sint Gangulphusgilde een nieuwe brochie aan. In het diepste geheim is ruim tevoren contact opgenomen met de edelsmeden Arens in Nijmegen. Niet toevallig hadden Gebroeders Arens acht jaar eerder al een burgemeestersketen voor Huissen gemaakt. De edelsmeden nu zijn Rudolf Arens (1877-1957) en Rudolfs zoon Rudie Arens jr (1918).

Afb. 2

De huidige brochie van het Sint Gangulphusgilde (Rudolf Arens en Rudie Arens jr, Nijmegen, 1956, hoog 15 cm, 289,9 gr, zilver, email).

Het ontwerp voor het borstschild is losjes gebaseerd op de 16de-eeuwse voorganger. De concave vorm van 1554 wordt in een eigenzinnige interpretatie herhaald. Ook hier treedt een gehelmde Gangulfus de beschouwer tegemoet, een lans met wimpel in de hand, het zwaard bijna getrokken. De gestalte is geheel vervaardigd van plaatzilver. Onderaan hangen twee geëmailleerde

Afb. 3
Rudolf Arens, zijn zoon Rudie Arens jr en zijn broer Johan Arens, met de zelfontspanner gefotografeerd bij het atelier aan de Berg en Dalseweg in Nijmegen (ca 1950).

Afb. 4
Zelfportret van Rudie Arens jr, potlood op papier, 23 x 30 cm, ca 1938.

wapenschildjes, ditmaal met de Huissense zwaan en de twee Gelderse leeuwen, als enige onderdeel vervaardigd door Rudolfs broer en associé Johan (1886-1959).⁸ Op de achterzijde van het schild is gegraveerd 'Deo Gratias 1956 fec. R. Arens sr./jr. Nijmegen', waarbij Deo Gratias te vertalen is als 'Geef God de eer' en het afgekorte fecerunt als 'hebben gemaakt'. De dan bijna tachtigjarige Rudolf Arens liet uiteraard het meeste werk aan zijn zoon en opvolger Rudie, degene die ook het ontwerp leverde.

Dat diens Gangulfus teruggrijpt op een tijdens het begin van de Duitse bezetting op de avondacademie gemaakt beeld, is pas recent bekend geworden.⁹ Totdat het te gevaarlijk werd, reisde Rudie Arens dagelijks van Nijmegen naar Arnhem, waar hij lessen volgde aan 'Kunst oefening', de voorloper van de Academie voor Beeldende Kunst en Kunstnijverheid. Hij leert er aanvankelijk edelsmeden van Frans Zwollo jr, later tekenen van Egbert Havinga en Hendrik Valk, en beeldhouwen van Gijs Jacobs van den Hof. Het is een vakkencombinatie die hem als het ware leert beeldhouwen in zilver. Tijdens een van de lessen maakt hij in gips een imposant mannelijk naakt, dat met getrokken zwaard uit een golf oprijst. Een in zwart NSB-uniform gestoken medeleerling informeert of daarmee Siegfried wordt voorgesteld, de held uit het van oorsprong Oud-Germaanse Nibelungenlied.¹⁰ Arens ontkent, maar is zo verstandig om de nazisymphisant niet te vertellen wat hem wel voor ogen staat: een ontwerp voor een na de oorlog te realiseren invasiemonument. Het gipsen ontwerp ging verloren, maar bleef in Arens' hoofd zitten, tot de opdracht voor de brochie.

Weinig gildenzilver vertelt een verhaal als dat van de brochie van het Sint Gangulphusgilde. De eerste brochie werd in 1554 vervaardigd en in 1903 verkocht, de tweede raakte verloren tegen het einde van de Tweede Wereldoorlog, terwijl de derde uit

1956, naar nu blijkt, teruggaat op schetsen uit de beginjaren van die oorlog. Het is een bewogen geschiedenis, die het kleinood een unieke plaats geeft in de Huissense gildenschat.

¹ *Woordenboek der Nederlandsche Taal*, Leiden 2007.

² Zie de lemma's in: Aug. Rutten, *Bijdrage tot een Haspengouwsch idioticon*, Antwerpen 1890; J.F. Tuerlinckx, *Bijdrage tot een Hagelandsch idioticon*, Gent 1886.

³ J.A. Jolles, 'De schuttersgilden en schutterijen van Gelderland. Overzicht van hetgeen nog bestaat', *Bijdragen en mededeelingen*, 34(1931), p. 83; F.J.M. Vermaas, J.H.F. Zweers, Jan Wannet, *Huissens gildenzilver vanaf 1554*, Huissen 2002; Jean-Pierre van Rijen, *Rudie Arens jr. Een familie van kunstenaars en edelsmeden* (Museum Het Valkhof, Nijmegen), Nijmegen 2010, p. 37.

⁴ <http://members.chello.nl/f.cranendonk1/Parenteel-Walraven.html> (geraadpleegd 1 mei 2010).

⁵ Ook het aan de Amsterdamse verzamelaar P.A. Gildemeester verkochte deel van de Romeinse schat belandt na diens dood in het Leidse museum. De charters verhuizen later naar het Rijksarchief in Den Bosch, het tegenwoordige Brabants Historisch informatie Centrum (BHIC) (H. Douma, *Inventaris van het archief van het Kruisherenklooster Sint-Agatha 1371-1887*, 's-Hertogenbosch 1972).

⁶ 'Binnenland', *De Gelderlander*, 15 april 1894

⁷ *Feestgids. Manifestatie Nijmegen Gildestad 1977. Tweede Europees Koningschieten, Nijmegen, 3, 4 en 5 juni 1977. Nijmegen gildestad* (Nijmeegse museum Commanderie van Sint Jan), z.p. 1977.

⁸ Mondelinge mededeling van Rudie Arens jr.

⁹ Idem; Van Rijen 2010 (zie noot 3).

¹⁰ John van Enckevort, ‘In het middelpunt: “Ik had het gewoon in de vingers”’, *De Brug*, 28 juli 1993.

de Huessensche Poort

Uw opticien,
voor zorg in zien.

www.polman-optiek.nl

Langestraat 64 6851 AS HUISSEN Tel. 026 - 3251974

Opening tentoonstelling

De opening van de tentoonstelling 'Rudie Arens jr, een familie van kunstenaars en edelsmeden' in de Lindenberg op zaterdag 3 april.

Drs J.P.W.H.A. van Rijen geeft een toelichting op de tentoonstelling, links rector-magnificus prof.mr.S.C.J.J. Kortman met daarnaast loco-burgemeester van Nijmegen, dhr. Hans van Hooft sr.

De drie verloren zonen zijn weer terug in Huissen.

Martin van Hemmen

Ruim 65 jaar geleden was de evacuatie; de grote Exodus. In september en oktober 1944 verlieten alle mensen gedwongen huis en haard. Met een klein beetje bezittingen gingen de gezinnen op pad. Het was een lange lint van ellende trekkend over wegen en dijken. De grootste karren waren met witte doeken bedekt om de piloten te laten zien, dat het niet om militairen ging.

Op 21 oktober 1944 hadden drie Huissenaren, de gebroeders Straatman en de jonge knul Henk Lentjes, zelf een bootje “geritseld”. De Duitsers deden namelijk op dat moment geen overzetdiensten over de Rijn.

Eerst werd de familie naar de noord kant van Arnhem gebracht. Daarna hielpen zij anderen bij die oversteek. En bij die laatste tocht werd het een drama. De vol geladen boot, met daarop ook een paar jongens en een hoop “grèj” ging kantelen, raakte een dikke kabel en sloeg om. De drie redders, met de lieslaarzen aan, werden naar de bodem getrokken.....Nooit is meer iets van hen vernomen. De familie bleef met dit verlies achter en heeft dit nooit een plek kunnen geven. Zij hadden namelijk nooit een tastbare plaats gevonden om hun dierbaren te gedenken.

Vanaf 17 april staat er nu op de opgeknapte begraafplaats Huissen Stad een Exodus-monument, ter ere van de drie mannen. Ook wordt tevens de Exodus, de vlucht met zo veel ellende, herdacht. De gilden hebben een belangrijke rol gespeeld bij de herdenking en de daarop volgende onthulling van het monument. Op de

eerste plaats werd symbolisch een hulde gebracht aan het Dominicanenklooster, dat tijdens de oorlog dienst deed als noodziekenhuis. Na de oorlog was er een tijd de gaarkeuken voor Huissen. De paters werden door de gilden door Huissen begeleid naar de herdenkingsdienst. Dat was een mooie, druk bezochte H.Mis. Daarna ging men in een grote stoet naar het monument. In feite symboliseerde deze tocht het terugbrengen van de drie mannen naar Huissen. Een wit laken werd door de familie van het monument gehaald. Ook dit witte laken had een betekenis, omdat het een figuurlijke uiting was van “wij zijn hier; u mag ons zien”. De burgemeester prees de moed van de mannen en er werd een Last Post gespeeld. De minuut stilte was er om in gedachten stil te staan bij die ellende in die tijd, maar ook bij het behaalde resultaat: Een mooie herdenking en een pracht monument, min of meer in de schaduw van ons massagraf. De familie kreeg erkenning van het geleden leed, in feite net als iedereen, die als vluchteling die tocht moest maken. Dit monument kwam tot stand door spontane medewerking van iedereen. De scouting eerde de jonge Henk Lentjes, omdat hij destijds een scout was. Hij was een moedige knul. Na de oorlog en de vernieling moest er worden opgebouwd. Werken, werken ,werken was het motto. We mogen er als gemeenschap trots op zijn, dat we met zoveel respect, na zoveel jaren, nog ver- werken.

Sint Antonius van Egypte

Sjoerd Wannet

Sint Antonius van Egypte is een belangrijk figuur in de Katholieke kerk. Maar niet alleen in de Katholieke kerk is Sint Antonius een belangrijk figuur, ook in het gildewezen van Huissen. Namelijk het Sint Gangulphus gilde is ontstaan uit het Sint Joris en Sint Antonius gilde. Sint Antonius is dus een van de twee oer heiligen van de gilden in Huissen.

Sint Antonius werd omstreeks 251 na Chr. geboren in Egypte. Egypte was toentertijd de graanschuur van het Romeinse Keizerrijk. Er was echter niet veel meer over van dat Romeinse keizerrijk in de tijd dat Antonius geboren werd. De laatste adoptiekeizers waren al 59 jaar geleden overleden en in de 59 jaar waren er al 36 nieuwe keizers gekroond. Zeker de laatste jaren ging het heel snel, om het jaar kwam er wel een nieuwe generaal die de macht greep en zichzelf tot keizer kroonde, die na gemiddeld 1,5 jaar weer afgezet werden door een nieuwe generaal.

In die tijd groeide Antonius op. Gelukkig voor Antonius merkte hij tijdens zijn jeugd niet zo veel van die onrust in het Romeinse

rijk. Egypte was namelijk nog steeds de graanschuur van Rome. Te belangrijk om te verwoesten, want niemand wou keizer worden van een uitgehongerde stad. Zo kon Antonius, in een tijd van onrust, nog redelijk beschermd opgroeien.

Naast dat Antonius beschermd kon opgroeien was er nog een groot voordeel, zijn ouders waren graanhandelaren met het keizerlijke hof en daarom zeer welvarend. Naar maatstaven van die tijd kun je dus wel zegen dat Antonius een goed leven had. Alleen die onrust in het Romeinse rijk bereikte natuurlijk ook Egypte, hoewel niet in de vorm van gevechtshandelingen. Maar de mensen in Egypte waren wel bang en zochten naar een nieuwe bron van veiligheid en rust. En dat was het Christendom, van oudsher sterk in Egypte.

Toen Antonius 20 jaar was, stierven zijn ouders en lieten hem al zijn bezittingen na. Antonius was nu dus een rijk man. Toch voelde Antonius zich niet helemaal op zijn gemak met al die rijkdommen, hij miste 'iets' in zijn leven. Antonius kwam in aanraking met het Christendom en een puur Egyptische christelijke traditie. Die van de heremieten. De heremieten zijn mensen die op zoek gaan naar god en de woestijn in trekken om daar te bidden naar god. Dit doen ze in hun eentje en ze wijzen daarbij contact met andere mensen af. Zij werden in de Egyptische samenleving beschouwd als heiligen figuren.

Antonius, op zoek naar iets dieper in zijn leven, werd geraakt door de traditie van de heremieten. Hij gaf al zijn bezittingen, en zijn erfenis, aan de armen in Egypte en trok de woestijn in. Daar ging die tot god bidden om de diepere zin van het leven te ontdekken.

Het was een moeilijke tijd voor Antonius, die de weelde gewend was. Het was echter na een paar jaar in eenzaamheid dat Antonius langzaam ontdekte wat hij miste. Juist op dat moment werd Antonius geplaagd door demonen die hem van het ‘goede’ pad probeerde af te helpen om weer terug te keren naar de samenleving. Na veel inspanning lukt het Antonius om deze demonen te verjagen en daadwerkelijk een man van god te worden.

Dit verhaal over de heilige man Antonius verspreidde zich snel door het Egyptische land. Mensen begonnen zich aangetrokken te voelen, tot deze heremiet Antonius, en begonnen hem te zoeken in de woestijn. Zo kreeg Antonius langzaam een aantal volgelingen. Daarmee deed hij, voor die tijd, iets heel raars. In plaats van ze op afstand van elkaar te zetten zodat ze allemaal in eenzaamheid konden bidden bouwde Antonius een huis waar al zijn volgelingen samen met hem konden bidden. Dit huis begon zich langzaam uit te breiden totdat er een hele gemeenschap was ontstaan in de woestijn. Andere heremieten volgde het voorbeeld van Antonius, en zo ontstonden de eerste kloosters, die zich later in Europa verspreidde. Antonius werd daarmee de vader van het kloosterwezen daarom, nog steeds, een belangrijk heilig figuur in de Katholieke kerk.

Uiteindelijk in 356 stierf Antonius op 105 jarige leeftijd. Op zijn verzoek kwam zijn graf op een onbekende plaats te liggen zodat het geen aantrekplaats van pelgrims zou worden. Dit was het verhaal van de heilige Sint Antonius van Egypte ook wel Sint Antonius Abt genoemd als vader van het kloosterwezen.

KAPSALON
HENDRIKSEN

Van Wijkstraat 21,
Huissen

TEL: 3250580

HUIDVERZORGINGSSALON

LBEL E

VIERAKKERSTRAAT 6 - 6851 BE HUISSSEN - TEL. (026) 325 09 68

Koninginnedag

Ook dit jaar
brachten we
een aubade bij
Sancta Maria.

Dodenherdenking.

4 mei, nationale dodenherdenking,
na de herdenkingsviering naar de kranslegging bij het massagraf
op het oude kerkhof.

Sint Gangulphusdag

Jan Wannet

Op 2 mei was het de dag van Sint Gangulphus, patroonheilige van het oudste Gilde.

Een Heilige is geen historische figuur die leefde van het jaar zoveel tot zijn dood in zoveel.... Hij is er zolang hij leeft in de harten van de mensen. En zijn daden als voorbeeld kunnen dienen voor de iedereen. De Heilige beschermt landen en steden (Sint

Gangulphus stadspatroon van Huissen). De schuttersgilden, die schut (is beschermen) willen bieden aan hun gemeenschap, Sint Joris, de ridderheilige die het opnam tegen de draak, het kwaad, werd vaak gekozen door de voet en handboog schutters. En tot nu in onze tijd hebben de heiligen voor alle mensen een boodschap, ook voor de schuttersgilden.

Na de eucharistieviering waarin aalmoezenier Crolla voorging, trokken we door de stad naar ons Gildenhuis, waar we een

vendelhulde brachten aan de koning van het Gangulphusgilde, Frits van Brummelen. Daarna was er in het Gildenhuis, de Gouden Engel een broodmaaltijd en een gezellig samenzijn.

Het verhaal achter (zilver) Goud

Hugo Vermaas

Dit keer gaat het “verhaal achter zilver” over het andere edelmetaal namelijk, Goud.

Deskundige schatten dat de goudaders meer dan 2500.000.000 jaar geleden ontstaan zijn. We weten niet wie het eerst goud gevonden heeft maar goud

is waarschijnlijk het allereerste metaal, dat mensen leerden kennen. We vermoeden dat de Egyptenaren zijn begonnen met het zoeken en gebruiken van goud.

Bij ons gilden zijn, zover wij weten, geen voorwerpen van echt goud aanwezig. Wel zijn er vergulden voorwerpen zoals het ridderfiguur op het St. Gangulphus Brochie, deze is van verguld zilver. Op het oudste koningsschild, dat van Claes Smalevelt uit 1554, was het wapen verguld. Daar zit nu nog maar een heel klein stukje goud op.

Goud is voor vele het mooiste metaal van alle metalen. Zuiver goud is een geel en zacht metaal. Voordat het gebruikt kan worden, moet het gezuiverd en gemengd worden (gelegeerd) met andere materialen om het harder te maken. Goud wordt soms "de koning der metalen" genoemd. In de geschiedenis van de mens was goud vanwege zijn glans, schaarsheid en corrosiebestendigheid altijd een symbool van weelde en een gewild metaal voor sieraden. Goud kan op wonderbaarlijke wijze worden verwerkt en is vrijwel onverwoestbaar. Meester-vaklieden

over de hele wereld hebben goud gekozen boven alle andere edelmetalen voor het vervaardigen van bijzondere sier- en gebruiksvoorwerpen.

De zuiverheid van goud wordt gemeten in karaat; zuiver (fijn) goud is 24 karaat. (1000/000) Veel voorkomende zuiverheidgraden in Nederland zijn 14 karaat (58,5 % goud), 18 karaat (75 %) en 22 karaat (91,6 %). 80% van al het goud wordt gebruikt voor sieraden Ook huishoudelijke voorwerpen en kunstwerken worden soms van goud gemaakt of verguld. Verder is goud, sinds de 20e eeuw, praktisch onmisbaar in de industrie en wordt het gebruikt voor kwalitatief hoogwaardige elektrische schakelaars en in de ruimtevaart o.a. in helmen van astronauten en als coating omdat goud ook ultraviolette straling reflecteert.

Het symbool van goud is Au, dit is de afkorting van het Latijnse aurum. Van alle bekende metalen die bij kamertemperatuur vast zijn, is goud, na lood, het makkelijkst te buigen en te vervormen. Een blokje fijngoud van 1 gram kan worden geplet en gewalst tot een plaat met een oppervlakte van 1 vierkante meter. Goud is een mineraal dat, blootgesteld aan de atmosfeer niet gaat oxideren, (het kan niet roesten) dit is een zeldzame eigenschap. Goud zit als onregelmatige blaadjes en korrels in gesteente. In vrijwel de gehele aardkorst komt goud in zeer lage concentraties voor b.v. op de bodem van rivieren, maar de hoeveelheden zijn echter voor commerciële winning volstrekt onrendabel.

De hoogste concentraties worden sinds 1880 gevonden in Zuid-Afrika. Zo'n 30 % van de gehele wereldproductie is uit dat land afkomstig. Andere grote goudmijnen bevinden zich in Rusland de staten Nevada en South Dakota in de Verenigde Staten en

Australië. In de 19e eeuw zijn er vooral in de Verenigde Staten en Australië veel goudbronnen ontdekt, hetgeen de befaamde 'goudkoorts' tot gevolg had. Ongeveer twee derde van de winning gebeurt in open mijnen (dag bouw, dus niet meer in mijnen met schachten en liften) en geeft grote hoeveelheden afval.

Voor het goud van een ring van 10 gram met een gehalte van 18 karaat ontstaat 18.000 kg afval. Jaarlijks wordt er ruim 1,5 miljoen kilo goud gevonden. Dat lijkt erg veel, maar goud is zwaar. Het soortelijk gewicht (dichtheid) van goud is 19; een literfles gevuld met goud zou dus 19 maal zo zwaar zijn als eenzelfde fles gevuld met water en het is 3 keer zo zwaar als ijzer. Die 1,5 miljoen kilo goud kun je bijvoorbeeld opbergen in een grote auto garagebox. (+/- 75 m) Dat goud levert een onvoorstelbare hoeveelheid geld op. De goudprijs wordt bepaald per Troy ounce, dat is gelijk aan 31,1 gram. De (fijn) goudprijs is op dit moment erg hoog en bedraagt ongeveer 1.170,= euro per Troy ounce. Dat is ongeveer 25,00 euro per gram. Op 1 januari 2005 was dit 10,00 euro.

Wit en roodgoud: Geelgoud is fijngoud vermengd met zilver en koper. Zilver maakt goud minder geel. Roodgoud ontslaat bij het mengen van goud met meer koper. Door nikkel of palladium (platina metaal) aan goud toe te voegen ontstaat witgoud.

Mochten jullie meer willen weten over goud of andere edelmetalen, laat het me weten. Reacties

via: kroniek@gildenhuissen.nl

De Gilden en genealogie

Mark Slinkman
Jan Wannet

Mark Slinkman is al twintig jaar bezig met genealogisch onderzoek naar zijn familie, en concentreert zich sinds zijn benoeming tot burgemeester van Rijnwaarden op de voorouders

Catharina Hendrina van Loon

van zijn kinderen in de Overbetuwe en de Liemers. Meerdere generaties voorouders en aanverwanten (o.a. Vermeulen, Holtus, Goris en Peters) vervulden vanaf het eind van de 18e eeuw en in de 19e eeuw functies binnen St Gangulphus.

Joannes Wilhelmus Peters
van Rozendaal,
landbouwer, zn. van
Egbertus Peters en
Albartha Salemink, geb.
te Huissen op 1 jan 1826,
schutter van St
Gangulphus en St
Laurentius, overleden te

Huissen op 26 oktober 1891, getrouwd. te Bergh op 10 november

1857 met Catharina Hendrina van Loon *van Groot Vethuizen*, dochter van Johannes Henricus van Loon en Geertruida Sanders, geboren te Zeddam op 28 november 1828, overleden te Zevenaar op 26 april 1919. Jan Peters schoot koning in 1858. Zijn fraaie koningsschild behoort tot de stukken die door de Engelse bevrijders zijn meegenomen en via het museum in de Tower of London uiteindelijk weer in Huissen zijn teruggekeerd. Peters stamde uit een van oorsprong Lents-Oosterhouts geslacht van heerboeren, steenfabrikanten en priesters, dat zich vanaf het eind van de achttiende eeuw over heel de Overbetuwe en de Liemers verspreidde. (Groot) Rozendaal lag in de Laak onder Huissen, en wordt al in de 14e eeuw vermeld. Het is door vier generaties Peters bewoond. De boerderij herbergde in de tijd van Jan Peters naast de familie twee knechten en drie meiden. J.W. Peters werd 65 jaar oud, zijn echtgenote bereikte de leeftijd van negentig jaar. Nazaten en familiehistorica Bé Nederend-Goris tekende de volgende anekdote over haar op. Haar hoge jaren schreef Catharina Peters-Van Loon toe aan een oud huismiddel, dat zij dagelijks innam: een glas brandewijn met daarin een geklutst rauw ei.

Beide dochters uit het gezin Peters trouwden met een Goris *van Groot Holthuizen*, waardoor veel hedendaagse Huissenaren van bovengenoemde koning en koningin afstammen.

Tekst op schild:
" 1858 Den 24 Junij is Joh.
Wilh. Peters Rozendaal
Koning geworden en
Hendrina Catharina van
Loon. Koningin.
Egtelieden."

Deze boerderij
onder Huissen is 4 generaties in deze familie Peters geweest.
De foto dateert uit 1893. Met dank aan Mark Slinkman

(foto mw Peters-van Loon)

Drukkerij Kuipers b.v.
drukkerij & kantoorvakhandel

Langestraat 4
6851 AP Huissen

Telefoon:
026-325 06 75

E-mail:
info@drukkerijkuipers.nl
www.drukkerijkuipers.nl
www.datakopie.nl

Gilden van
Sint Gangulphus en Sint Laurentius
binnen de stad Huissen

1411 ★ 1536 ★ 1661

Het Sint GANGULPHUSGILDE ontstond uit een fusie (in 1536) van het Sint ANTONIUS en het Sint JORISGILDE (daterend uit 1411)

"In den jeare ons Heeren duysent vijfhondert ses und dertich heeft die Eerendtfeste und Vromen Joncker Elbert van Pallandt, Erfmarschalk, onseren drost und amptman in stadt und wegen ons Genedigen lieven heeren, mit toedoen Richter Burgemeijster Schepenen en Raidt en die gemeine Burgeren en Burgers Kijnderen Van Huessen, van die twee schutterije ende Broederschappen nementlich Sancti Anthonius ende Georgius, om meerdere liefde, vrundtschap en eendracht to halten, een schutterij ende Broederschap gemeakt geheyten Sanctus Gangulphus Schutterije und Broederschap".

Aldus het relaas uit het fusieverdrag.

Het Sint LAURENTIUSGILDE werd in 1661 opgericht als "jong gesellen schutten compagnie" met consent van de landsheer, Keurvorst Friedrich Wilhelm von Brandenburg, wegens verleende krijgsdiensten. In het oude Gildenboek staat vermeld:

"De Broederschap der jonge Gesellen is opgericht in het jaar 1661 onder de regering van den Doorluchtigsten Keurvorst von Brandenburg Hertog von Cleef Glorieuzer Gedagtenis".

Sinds 1986 zijn beide Gilden koninkrijk onderscheiden.